

BRUG NAAR DE BURGER

Enkele voorstellen tot het overbruggen van de kloof tussen
het bestuur en de burger in de gemeente Diemen

Een nota van D66,
afdeling Diemen

Juni 1992

Leden van de raadscommissie 'Bestuurs- en Algemene Zaken'
De Gemeenteraad van Diemen
Het college van burgemeester en wethouders van Diemen
De gemeentesecretaris van Diemen
De lokale politieke partijen
De Diemer Courant

Diemen, 1 juni 1992

Beste lezer,

Namens de raadsfractie en het bestuur van D66 in Diemen presenteren wij hierbij de nota 'Brug naar de Burger'. Over het grootste deel van de in dit stuk gepresenteerde voorstellen heeft in de 'informele werkgroep bestuurlijke vernieuwing' reeds een uitwisseling van gedachten plaats gehad met de fractievoorzitters van de in de Diemense gemeenteraad vertegenwoordigde partijen. Om te komen tot een afgewogen besluitvorming lijkt het ons zinvol om de voorstellen die wij hier hebben geformuleerd nu ook in een breder verband te bespreken. Wij verzoeken het college derhalve een discussie over deze nota op de agenda te plaatsen van de raadscommissie 'Bestuurs- en Algemene Zaken'. Deze uitwisseling van gedachten kan dan in een later stadium leiden tot concrete besluitvorming in de gemeenteraad. Wij treden daarnaast in overleg met de plaatselijke politieke partijen en met de redactie van de Diemer Courant.

Als u over de nota nog vragen of opmerkingen heeft kunt u te allen tijde contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groeten,

Michiel Hatenboer
Voorzitter D66 Diemen
tel. 020-6907125

Frank v.d. Berg
Fractievoorzitter D66 Diemen
tel. 020-6981225

Inleiding

Tijdens de discussies die in 1991 zijn gevoerd naar aanleiding van de nota 'Primaat aan de raad' van de fractie van Groen Links is uitvoerig stilgestaan bij het functioneren van het bestuur in de gemeente Diemen. Bij deze gesprekken heeft de nadruk vooral gelegen op een efficiëntere samenwerking tussen de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en het ambtenarencorps. Voor de werking van de lokale democratie is deze uitwisseling van gedachten, met de daarbij behorende raadsvoorstellen, een stap in de goede richting geweest. Al tijdens de bovengenoemde discussies heeft de fractie van D66 duidelijk gemaakt, het verbeteren van een ander aspect van de lokale democratie van minstens even groot belang te vinden. Naast een goede werking van de interne democratie, en dus een optimale samenwerking tussen het dagelijks bestuur en de volksvertegenwoordigers, is ook het contact tussen het gemeentebestuur en de bevolking, van essentieel belang voor een goed functionerend lokaal bestuur.

Twee tamelijk alarmerende factoren waren een duidelijk signaal dat het de hoogste tijd was voor het verbeteren van de relatie tussen het bestuur en de burger:

- (1) de bijzonder lage opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen
- (2) een uiterst beperkte belangstelling van de bevolking voor de lokale politiek

Onderzoek in enkele Nederlandse gemeenten heeft aangetoond dat de interesse van de burgers voor de plaatselijke politieke besluitvorming uiterst gering genoemd mag worden, en er is geen reden om aan te nemen dat dit in Diemen anders zal zijn. Misschien komt de geringe belangstelling voor de lokale politiek voort uit een zekere tevredenheid. Men is immers vaak pas geneigd om zich ergens mee te gaan bemoeien als er iets mis gaat. In Diemen zal dat bij een deel van de bevolking ongetwijfeld het geval zijn. Toch mag over deze houding van de kiezers niet te lichtvaardig worden gedacht. Het is een veeg teken als de meerderheid van de burgers geen invloed meer verkiest te hebben op het gemeentebestuur. Dit kan uiteindelijk ook een negatieve uitwerking hebben op de daadkracht van het college en het ambtelijke apparaat.

Om een poging te doen een brug te slaan tussen het bestuur en de burger is in deze gemeente in het najaar van 1991 op initiatief van D66 een 'Informeel werkgroep bestuurlijke vernieuwing' opgericht. Het doel van deze werkgroep was om in een aantal gesprekken met de Diemense raadsfracties te komen tot concrete maatregelen om de relatie tussen de politiek en de bevolking te verbeteren. Hierbij zouden alleen concrete voorstellen aan de orde komen, die passen binnen de wettelijke mogelijkheden. Het was niet de bedoeling van de werkgroep om wondermiddelen te vinden, die het 'probleem' in één klap zouden oplossen. De zaak werd voor zulke middelen te complex geacht. Omdat de fractie van D66 deze belangrijke problematiek niet wilde monopoliseren, heeft de nadruk gelegen op het zoeken naar concrete maatregelen met een breed draagvlak.

Inmiddels heeft de werkgroep twee avonden lang vruchtbaar vergaderd. Uit deze gesprekken is duidelijk geworden dat de kloof tussen het bestuur en de burger algemeen wordt gezien als een belangrijk probleem. Wij bedanken de partijen die tijdens deze vergaderingen hun bijdrage hebben geleverd aan de discussie voor hun medewerking. Aan het eind van de laatste vergadering heeft D66 voorgesteld de besproken maatregelen om te zetten in het raadsvoorstel dat nu voor u ligt. De deelnemers aan de informele werkgroep zullen de besproken voorstellen zeker herkennen in deze nota.

Oplossingen

Het vinden van oplossingen is natuurlijk heel wat minder eenvoudig dan het erkennen van de problematiek. Tijdens de laatste vergadering van de werkgroep zijn vele concrete maatregelen aan de orde geweest die het contact tussen het bestuur en de burger zouden kunnen verbeteren. Tijdens de discussie over deze maatregelen is gebleken dat enkele van die voorstellen konden rekenen op steun bij de Diemense raadsfracties. In deze nota presenteren we alleen deze maatregelen. Wij hopen daarom ook dat op zijn minst enkele van de hier gepresenteerde voorstellen binnenkort kunnen worden uitgevoerd. Het is op zijn minst gewenst om te laten zien dat de Diemense politiek niet lijdzaam toekijkt hoe het probleem uit de hand loopt.

Enkele controversiële maatregelen die wel in de 'werkgroep' zijn besproken hebben we met opzet niet in deze nota opgenomen. Het *lokale raadplegende referendum* is hier bijvoorbeeld niet opgenomen omdat werd geconstateerd dat een geschikt thema voor zo'n volksraadpleging voorlopig ontbreekt en het niet verstandig is geforceerd naar zo'n thema te gaan zoeken. Het houden van een *politiek café* op een vaste avond in de maand is afgefallen nadat werd vastgesteld dat dit waarschijnlijk tot effect zou hebben dat alleen de bekende politiek geïnteresseerden in de gemeente hierdoor zouden worden aangetrokken.

Zoals we hierboven al hebben aangegeven is Diemen natuurlijk niet de enige gemeente waar over de kloof tussen het bestuur en de burger is nagedacht. Bij de samenstelling van deze nota hebben we dan ook enkele stukken over dit onderwerp goed geraadpleegd. Van veel nut was het rapport 'Lokale democratie en bestuurlijke vernieuwing in Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven, Tilburg, Nijmegen en Zwolle', een samenvatting van de wetenschappelijke 'Onderzoeksgroep Lokale Democratie'. De op de volgende pagina's gepresenteerde maatregelen zijn na een vrije interpretatie gedistilleerd uit dit onderzoeksrapport, aangevuld met enkele voorstellen die zijn ontwikkeld door de 'informele werkgroep bestuurlijke vernieuwing' en door de fractie van D66 in Diemen.

Een veelheid aan materialen voor het bouwen van de brug naar de burger is onder de loep genomen. Daarbij werd duidelijk dat het van groot belang is dat werkelijk alle deelnemers aan de Diemense politiek zich tot het uiterste inspannen om de belangstelling voor het gemeentebestuur te herstellen en de Diemense kiezer weer terug te krijgen in het stemhokje.

De hieronder aangedragen oplossingen blijven dan ook niet beperkt tot enkele voorstellen aan burgemeester en wethouders. Sommige maatregelen zullen moeten worden uitgevoerd door het gemeentebestuur (het college zowel als de raad), andere zijn weer afhankelijk van de opstelling van de politieke partijen. In het hierna volgende hoofdstuk hebben we de concrete maatregelen voor u op een rijtje gezet, waarbij we een verdeling hebben gemaakt naar mogelijke oplossingen (1) uit te voeren door het bestuur (de gemeenteraad als geheel) en (2) op het niveau van de politieke partijen. Bij die laatste categorie maatregelen kunnen de politieke partijen in de raad een inspanningsverplichting vastleggen.

Concrete maatregelen

Uit te voeren door het gemeentebestuur

Snelle behandeling van vragen en klachten van burgers

Essentieel voor het vertrouwen in de lokale democratie is dat de burger het gevoel heeft serieus te worden genomen als hij zich met vragen of klachten richt tot de gemeente. Hoewel wij weten dat dit punt reeds de aandacht heeft van het gemeentebestuur, lijkt het ons zinvol extra aandacht te schenken aan een snelle behandeling van de reacties uit de bevolking, of deze nu van individuele aard zijn, of zijn ingediend namens een groep.

Toelichting raadsvoorstellen

Voorzover dit nog niet gebeurt dienen burgemeester en wethouders bij de behandeling van de raadsvoorstellen in de raadscommissies bij elk vergaderpunt een inleiding te houden met een korte bondige toelichting en tekst en uitleg voor de publieke tribune. Ook de deelnemers aan de discussies in de raad en in de commissies moeten zich inhoudelijk rekenschap geven van de aanwezigheid van een niet ingewijd publiek.

Grenzen van de besluitvorming aangeven

Tijdens discussies in de raadscommissies en in de raad, en in de voorlichting naar de bevolking moeten de grenzen van de gemeentelijke besluitvorming (wettelijk of financieel) beter worden aangegeven. Indien nodig moeten bij de raadsvoorstellen de regelgeving en de financiële beperkingen in begrijpelijke taal worden bijgevoegd; duidelijke spelregels voorkomen valse verwachtingen.

Ingewikkelde problemen opsplitsen

Wanneer de samenhang niet in gevaar komt, kunnen grote, ingewikkelde problemen of projecten worden opgedeeld in kleinere delen, die groepen burgers direct aangaan, of die beter te bevatten zijn voor geïnteresseerden. Bij de presentatie van omvangrijke en belangwekkende voorstellen kan het 'besturen op hoofdlijnen' tot gevolg hebben dat bepaalde voor de leefomgeving van de burger belangrijke zaken in de discussie ondergesneeuwd raken. Het is in deze gemeente voorgekomen dat na het aannemen van een groot project achteraf bleek, dat men bepaalde kleine zaken mede had aangenomen, waar een meerderheid achteraf eigenlijk niet erg gelukkig mee was. Deze 'kleinere' zaken zijn vaak wel van groot belang voor de individuele burger. Het opdelen in hanteerbare brokken is in zulke gevallen heel zinvol.

Enquete

Het eens in de vier jaar houden van gemeenteraadsverkiezingen is in deze tijd niet meer voldoende om op de hoogte te blijven van de wensen van de bevolking. De gemeente zal tussen de verkiezingen door vaker de plaatselijke opinies moeten peilen. Een enquête naar de woonbeleving in onze hele gemeente (of delen daarvan) lijkt ons hierbij een uitstekend middel. Deze enquête zou bijvoorbeeld gericht kunnen zijn op de verkeersveiligheid en de criminaliteit, twee zaken die volgens het onderzoek in de zeven gemeenten voor het oordeel van de burger over de plaatselijke politiek van het grootste belang zijn. In de enquête zouden de bewoners ook hun grieven moeten kunnen uiten. Van belang is daarnaast dat van te voren wordt vastgesteld wat met de resultaten van het opinie-onderzoek gedaan zal worden.

Consumentenpanel

Een ander middel om de mening van de 'gewone bevolking' te peilen is het oprichten van een 'consumentenpanel'. Dit is een kleine, representatieve groep burgers, die (vrijblijvend) kan worden geraadpleegd over onderwerpen waarmee de Diemenaar in het dagelijks leven wordt geconfronteerd, zoals de inzameling van GFT-afval. Dit kan er toe leiden dat de gemeente niet alleen advies inwint bij allerlei deskundigen, maar dat ook de stem van de gewone burgers of niet-deskundigen bij de besluitvorming wordt betrokken. Dit kan soms heel verhelderend werken.

Contact met direct betrokkenen

De politici zouden zich vaker ter plaatse op de hoogte moeten stellen van de situaties waarover zij een beslissing moeten nemen. Daarbij kan dan worden gesproken met de direkt betrokkenen. Het geeft bovendien gestalte aan het idee dat de gemeentepolitiek dichterbij de burger staat.

Gecoördineerd voorlichtingsbeleid

De opschudding over de verhoging van de afvalstoffenheffing heeft duidelijk gemaakt dat een goede voorlichting van groot belang is bij de presentatie van raadsbesluiten. De gemeentelijke voorlichting is een onmisbaar instrument geworden bij het scheppen van vertrouwen in de gemeente(politiek). Deze taak lijkt ons zó belangrijk dat in het vervolg bij elk raadsbesluit dat de burgers direct aangaat, ruime aandacht dient te worden geschonken aan de component 'voorlichting'. Met andere woorden: de voorlichting moet altijd een aparte ingang zijn bij de besluitvorming. Een goed gecoördineerd voorlichtsbeleid is daarbij van essentieel belang. Het college zal hierover met de ambtenaren duidelijke afspraken moeten maken.

Meer gemeentelijke informatie over politieke besluitvorming
Zoals we hierboven al stelden is in Diemen behoefte aan een effectievere gemeentelijke voorlichting. Hoewel ook daar nog verbeteringen mogelijk zijn, is de voorlichting over de bestuurlijke maatregelen in het algemeen heel redelijk. De gemeentelijke voorlichting dient zich met name te verbeteren op het gebied van de informatie over de politieke besluitvorming, waarbij de beslismomenten en de opinies van de verschillende politieke partijen duidelijk dienen te worden aangegeven.

Voorlichting gericht op jongeren en lager opgeleiden
De politieke desinteresse is volgens het onderzoek in de zeven gemeenten het grootst onder jongeren en lager opgeleiden. Specifieke actie gericht op deze groepen lijkt dan ook geboden. Het gaat hierbij niet alleen om zuivere gemeentevoorlichting, maar ook informatie over de meningen van de politieke partijen en de politieke besluitvorming. Deze informatie kan bijvoorbeeld worden gegeven via de lokale radio, een spraakmakend filmpje op de lokale televisie, of eventueel door middel van een video-band, media die bij uitstek populair zijn bij de beoogde groep. Ook kan worden gedacht aan het organiseren van een politieke avond in het jongerencafé.

Koppeling tussen goede dienstverlening en politici
In het voorlichtingsbeleid van de gemeente dient een duidelijke koppeling te worden gelegd tussen de goede dienstverlening in concrete gevallen en de politici en ambtenaren die dat in algemene zin mogelijk maken. Dit is bijvoorbeeld te realiseren door de besluiten van de gemeenteraad duidelijk voor het publiek te verklaren, waarbij de concrete (positieve) gevolgen (en verwachtingen) voor de bevolking worden belicht. Deze maatregel biedt een mogelijke oplossing voor de in het onderzoek in de zeven gemeenten geconstateerde kloof tussen de persoonlijke tevredenheid van de burgers over de gemeentelijke dienstverlening en het slechte imago van de lokale overheid.

Uit te voeren door de politieke partijen

Taakverdeling binnen fracties

Eén van de mogelijkheden die wordt geopperd in het rapport over het onderzoek in de zeven gemeenten is het doorvoeren van een duidelijke taakverdeling binnen de verschillende raadsfracties, waarbij een sterker onderscheid wordt gemaakt tussen raadsleden die beleidsmatig bezig zijn en raadsleden met een vertegenwoordigende, ombuds-achtige functie. In de praktijk betekent dit, dat de fracties intern goede afspraken moeten maken over het onderhouden van de contacten met de bevolking. Van groot belang daarbij is dat de partijen één of meer duidelijke (en algemeen bekende) aanspreekpunten hebben, waarbij de burger met zijn ideeën en grieven terecht kan.

Klantgerichte politieke partijen

In de tijd van de verzuiling bestond Nederland binnen de zuilen uit een groot aantal met elkaar verweven maatschappelijke groeperingen. De politieke partijen lijken deze greep op de maatschappij te zijn kwijtgeraakt. Hiervoor zullen nieuwe, moderne verbanden moeten worden gelegd. De politieke partijen zullen bijvoorbeeld meer 'cliëntgericht' moeten opereren, bijvoorbeeld door het organiseren van een politiek spreekuur of door het aanhalen of vestigen van sterke banden met (vooral nieuwe) maatschappelijke groeperingen.

Sterker profilerende partijen

Men hoort nogal eens de kreet dat alle politieke partijen tegenwoordig min of meer hetzelfde willen, en dat het zo moeilijk is om ze uit elkaar te houden. Ook in Diemen is de raad vaak opvallend eensgezind. Nu kan men zich afvragen of dit laatste zo slecht is, men hoeft immers geen tegenstellingen te gaan veinzen. Toch lijkt het nuttig om het verschil tussen de partijen wat duidelijker te laten zien aan de burger. Het is bijvoorbeeld niet verstandig om bepaalde thema's uit de weg te gaan omdat de coalitie daardoor onder druk zou komen. Meer inhoudelijke strijd zal ongetwijfeld leiden tot een levendiger debat in de raad en in de commissies. Ook dat kan leiden tot een grotere betrokkenheid bij de plaatselijke politiek.

Uitgifte politieke krant

In de gemeente kan éénmaal per half jaar een politieke krant worden uitgegeven door alle partijen tezamen. Deze krant dient meer wervend en meer opiniërend te zijn dan 'Diemer Info'. Hij kan het beste zijn gewijd aan een specifiek onderwerp. In deze krant kunnen ook de adressen en de telefoonnummers van de volksvertegenwoordigers en partijbesturen worden opgenomen. Eventueel kan ook het middenkatern van 'Diemer Info' worden gevuld met de standpunten van de politieke partijen over enkele belangrijke problemen. Het gemeentebestuur kan hiervoor geld en/of ruimte in de Diemer info beschikbaar.

haalbaarheid overgave

Openbare discussiebijeenkomsten

Het zou een goed idee zijn als één van de vijf politieke partijen ieder half jaar een discussiebijeenkomst (of stadsgesprek) organiseert over een lokaal thema, zoals de reeds gehouden avonden over stadswachten en kinderopvang. Dit kan bijdragen aan een brede oriëntering, een afgewogener oordeelvorming en meer betrokkenheid van de kiezers bij de besluitvorming. De politieke partijen in Diemen gaan een inspanningsverplichting aan om eens in de twee jaar zo'n bijeenkomst te organiseren, liefst op een vrijdagavond in het gemeentehuis of in de Omval.

Stimuleren bekendheid lokale politiek

Hoewel de gemeenteraadsverkiezingen daarop geen invloed hebben stemmen de meeste kiezers (volgens het onderzoek in de zeven gemeenten) bij de lokale verkiezingen op landelijke thema's en op de landelijke opinies van de politieke partijen. Voor de Diemense D66-raadsfractie valt het ergste te vrezen bij een uitglijd van Hans van Mierlo. Plaatselijke politici en politieke thema's zijn slechts bij een zeer klein deel van de bevolking bekend. Een kruiswoordpuzzel (bijvoorbeeld in de Diemer Courant) of een quiz met de namen van lokale politici en lokale politieke issues als onderwerp behoort tot de (bescheiden) middelen om de plaatselijke politiek wat bredere bekendheid te geven. Over dit onderwerp zou gesproken kunnen worden met de redacteur van de Diemer Courant.

Politiek info-pakket voor nieuwe inwoners

In het kader van het bevorderen van de bekendheid met de lokale politiek past ook het aanbieden van informatie over politieke partijen in het info-pakket voor nieuwe inwoners van Diemen. Hiervoor kan een speciale krant worden samengesteld, waarbij de politieke partijen zich op twee A4-tjes presenteren aan de nieuwe kiesgerechtigden.

suggestie CPA: kennisindeling bijeenkomst

Samenvatting en conclusie

In de hier gepresenteerde nota zijn enkele concrete maatregelen beschreven voor het verbeteren van de relatie tussen de lokale politiek en de plaatselijke bevolking. Een eerste groep voorstellen vraagt het optreden van het gemeentebestuur, een tweede groep is gericht op de politieke partijen. Hieronder laten we de voorstellen voor concrete maatregelen nogmaals de revue passeren, waarbij is aangegeven welke actie wordt gevraagd van het college, de gemeenteraad en de politieke partijen. Hierbij zullen ook de gedane aanbevelingen op een rijtje worden gezet.

Actie van het college

In het vorige hoofdstuk zijn enkele punten genoemd waarbij concrete voorstellen worden verwacht van het college van burgemeester en wethouders. Wij vragen van het college actie op de volgende gebieden:

- Het college onderzoekt in samenwerking met de ambtenaren de mogelijkheden tot het houden van een enquête of woonbelevingsonderzoek in onze gemeente.
- Het college bekijkt of het raadplegen van een consumentenpanel in Diemen in de praktijk op zinvolle wijze uitvoerbaar is.
- Het college bespreekt met de ambtenaren een gecoördineerd voorlichtingsbeleid, dat erop is gericht de bevolking te informeren over elk raadsbesluit dat de burger direct treft.
- In samenwerking met de ambtenaren wordt de mogelijkheid onderzocht voor het ontwikkelen van specifieke gemeentelijke voorlichting gericht op jongeren en lager opgeleiden.
- Het college beschouwt de mogelijkheid om in deze gemeente een klachtenregistratiesysteem in te voeren, dat de snelle behandeling van brieven van de burgers garandeert.
- Het college bekijkt de mogelijkheid om de onderstaande aanbevelingen en actiepunten te verwerken in een concreet raadsvoorstel.

Aanbevelingen aan het gemeentebestuur

Een belangrijk onderdeel van deze nota wordt gevormd door enkele aanbevelingen aan de deelnemers van de Diemense politieke besluitvorming; deze zouden kunnen worden vastgelegd in een raadsbesluit:

- Door de sprekers wordt in de openbare vergaderingen van de raad en de raadscommissies extra aandacht geschonken aan het toegankelijk maken van de besluitvorming voor de publieke tribune.
- In de gemeentelijke voorlichting wordt meer aandacht besteed aan de politieke besluitvorming (het opiniërende aspect).
- In de voorlichting van de gemeente wordt duidelijk aangegeven dankzij welke politieke besluitvorming en door welke actie van de ambtenaren bepaalde (positieve) zaken tot stand zijn gekomen.

- Ingewikkelde grootschalige problemen en projecten worden waar mogelijk door het college bij de behandeling in de raad opgesplitst in kleinere delen.
- In de raadsstukken worden de (financiële en wettelijke) grenzen van de besluitvorming duidelijk aangegeven.
- Aan de raadsleden wordt nadrukkelijk gevraagd zich zoveel mogelijk ter plaatse op de hoogte te stellen van de situatie waarover een beslissing moet worden genomen.

Actie van de politieke partijen

Naast de actiepunten voor het gemeentebestuur hebben we in deze nota ook enkele voorstellen gedaan die betrekking hebben op het handelen van de politieke partijen. Soms wordt daarbij verwacht dat het gemeentebestuur middelen (financiën of faciliteiten) ter beschikking stelt.

- De politieke partijen stellen gezamenlijk een politieke krant samen (eventueel als onderdeel van Diemer Info), waarvoor het gemeentebestuur de middelen beschikbaar stelt.
- Het gemeentebestuur stelt aan de politieke partijen middelen beschikbaar voor de samenstelling van een politiek info-pakket voor nieuwe bewoners, waarbij elke partij zich op twee A4-tjes voorstelt aan de nieuwe kiesgerechtigden.
- De politieke partijen leggen in de raad een inspanningsverplichting vast om minimaal eens in het half jaar (dus iedere partij eens in de twee jaar) een openbare discussiebijeenkomst te organiseren.
- Binnen de raadsfracties en de politieke partijen worden duidelijke afspraken gemaakt over de contacten met de bevolking, waarbij het stimuleren van duidelijke aanspreekpunten extra aandacht krijgt.
- De politieke partijen streven er zoveel mogelijk naar hun maatschappelijke banden aan te halen, en eventueel nieuwe contacten te leggen.
- De politieke partijen laten duidelijker hun gezicht zien, waarbij niet alleen de compromissen die politiek realiseerbaar zijn naar buiten worden gebracht, maar ook duidelijke partijstandpunten bij de burgers bekend worden.
- Met de redactie van de Diemer Courant zal worden gesproken over de bijdrage die de plaatselijke politici kunnen leveren aan het stimuleren van de bekendheid van de bevolking met de lokale politieke thema's.

Het belangrijkste voorstel dat hierboven is gepresenteerd is naar onze mening het houden van een enquête of woonbelevingsonderzoek in Diemen, of een deel daarvan. Zo'n inventarisatie van verlangens van de plaatselijke bevolking lijkt ons van groot belang als men werkelijk inhoud wil geven aan het idee dat de politieke besluitvorming geen éénrichtingsverkeer dient te zijn. Het verbeteren van de gemeentelijke voorlichting en een heroverweging van de rol van de politieke partijen zijn twee andere thema's die als een rode draad door de gepresenteerde voorstellen heen lopen.

Van geen van de voorgestelde middelen mogen wonderen worden verwacht. Ervaringen in andere gemeenten hebben dat wel duidelijk gemaakt. Of de maatregelen succes zullen hebben is vooraf nooit met zekerheid vast te stellen. Allerlei voor de politiek ongrijpbare maatschappelijke factoren zijn van invloed op de ontwikkelingen in de samenleving. Toch kan een inspanning om de kiezer meer te betrekken bij de gekozene, en bij de politiek in algemene zin, zeker van nut zijn. Uiteindelijk zal dit kunnen leiden tot het gevoel bij de bevolking dat naar haar mening wordt geluisterd en daarmee tot een krachtadiger en beter beleid van het gemeentebestuur. Dit kan een positief effect hebben, zelfs op de enkele burger die na een zorgvuldige besluitvorming zijn zin niet krijgt.

WEG NAAR DE BURGERS

De in de voorgaande hoofdstukken behandelde maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

In de hoofdstukken 4 tot en met 6 worden de maatregelen beschreven die de burger in de gemeentelijke besluitvorming betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.

De maatregelen zijn bedoeld om de burger in de gemeentelijke besluitvorming te betrekken.